

Datum
2025-05-19

Diarienum
2024/3425

Dialog om plan för naturrestaureringsförordningen

Datum och tid: 2025-04-29 kl. 09.00-15.00

Plats: Teams

Medverkande organisationer: Allmänningsskogarnas riksförbund, Birdlife, Fältbiologerna, GS-facket, Holmen, Initiativ 1415, Jägarnas riksförbund, Jordägareförbundet, Jordbruksverket, KSLA, LRF, läns-styrelserna (Kalmar, Kronoberg, Norrbotten, Västerbotten, Västmanland), Mellanskog, Naturvårdsverket, Naturskyddsföreningen, Norra Skog, SCA, Skogsindustrierna, Skogsstyrelsen, SLU, Stora Enso, Svenska Jägareförbundet, Svenska kyrkan, Sveaskog, Södra, Uppsala universitet (följeforskning), Västerbottens allmäningsförbund, WWF

Anteckningar: Skogsstyrelsen

Introduktion

Skogsstyrelsen informerade om regeringsuppdraget. Mentimeterfråga till deltagarna om vilka tankar som väcks av myndigheternas illustration över skogslandskapet. Se bilaga.

Reflektioner kring förordningen

Skogsindustrierna, WWF och Stora Enso reflekterade över möjligheter och utmaningar. Bland annat lyftes vikten av att ha tydliga definitioner av naturtyper, som är i linje med EU:s definitioner, samtidigt som den nationella rådgivningen över skogen behålls så långt som möjligt, genom att förordningen implementeras på en miniminivå. En annan sak som framhölls var att de referensarealer som används blir avgörande för arbetet. Det trycktes även på vikten av en rättssäker och flexibel implementering samt av att arbetet görs systematiskt, konkret och med ett vetenskapligt angreppssätt. Man såg också utmaningar med finansieringen av arbetet, samt behov av att fokusera arbetet till redan skyddade områden. Samtidigt lyftes utmaningarna med att få med privata markägare i arbetet och att värna en stark bioekonomi.

Kompletterande inspel från KSLA: Viktigt med systematiska evidensbaserade processer som leder till implementering grundad på all relevant tillgänglig kunskap inom respektive område. Detta arbetssätt skulle bidra till rättssäkerhet och transparens samt belysa var det finns kunskapsluckor.

Vilka frågor finns det behov att prata om?

Via Menti fick deltagarna svara på vilka frågor de såg behov av att prata om, utöver förutsättningarna att nå målen för förordningen. Se bilaga.

Artikel 4 – Mål för restaurering och återskapande

Skogsstyrelsen gick igenom vad artikeln innebär med avseende på kunskap om livsmiljöernas tillstånd och omfattning, undantag, referensarealer och icke-försämringskrav. Se bifogad presentation.

Summering av gruppsamtal:

1. Förbättra och återetablera livsmiljöer: branddynamik

- Ökad omfattning behövs, men arbetet är en bra bit på väg.
- Kompetens och kort säsong begränsar.
- Naturvårdsbränning behöver fortsatt vara förstahandsalternativet. Alternativa åtgärder får inte bli prio ett.
- Samverkan mellan olika aktörer inklusive entreprenörer och samebyar är en utmaning.
- Samverkan kring den nationella strategin för naturvårdande skötsel är en bra utgångspunkt men behöver konkretiseras mer.
- Utmaningar med att få privata enskilda markägare att bränna: ekonomiska stöd behövs.

2. Förbättra och återetablera livsmiljöer: beteshistorik och biologiskt kulturarv

- Det saknas ekonomiska incitament och djur för att nå målen, är agroforestry en möjlig lösning?
- Bristande samstämmighet med andra regelverk?
- Utmaningar med ökad byråkrati och djurskyddslagar.
- Befintliga miljöersättningar vars ändamål inte länge uppfylls bör ses över och omprioriteras.
- Bidragsberoende verksamheter riskerar att inte bli långsiktiga.
- Är det möjligt att låta vilda djur bidra?
- Möjligheter för myndigheterna att samverka kring redan befintlig kunskap som länsstyrelserna besitter.

3. Förbättra och återetablera livsmiljöer: bl.a. ÅGP och artskydd

- Det behövs bättre dialog mellan myndigheterna i tillämpningen av artskyddsförordningen när det gäller livsmiljöer och livsmiljötyper, och likvärdig hantering inom myndigheterna.
- Behov att tydliggöra målen med förordningen, ska vi söka nya miljöer eller fokusera där arterna redan finns idag?
- Det finns mycket kunskap, att sammanställa data och kartunderlag är möjligt, men för vem och för vilket ändamål?
- Möjligt att använda framtagna habitatmodeller för fåglar för att identifiera livsmiljöer och livsmiljötyper.
- Användande av habitatmodeller och värdeetrakter för precisering – får dock ej glömma konnektiviteten.
- För att göra handling av det som sagts behövs resurser, t.ex. från den gemensamma jordbrukspolitiken.
- Särskilt de större markägarna har möjlighet att göra en hel del artspecifika åtgärder.
- Viktigt för markägare att kunna visa på arbetet man gör, här skulle man kunna arbeta mer tillsammans med myndigheterna.

- Alternativa skogsbruksmetoder är en metod för att nå målet.

4. Underlag – hur ska vi veta vad som finns och hur tillståndet är?

- Utmaning med okänt tillstånd – största delen utanför N2000.
- Viktigt med strategiskt underlag, ”var är vi idag”.
- Viktigt att prioritera och samtidigt bråttom med åtgärder: det tar tid att få resultat.
- Urval av parametrar att mäta viktigt, riskerar att bli onödigt omfattande samtidigt som riksskogstaxeringen inte täcker behovet av underlag.
- Viktigt med begrepp och definitioner – och pedagogik kring detta.
- Undvika att hamna i negativ incitamentsstruktur liknande nyckelbiotopssituationen, där markägare tvingas stämna staten.
- Skapa ekonomiska incitament för arbete med restaurering och skydd.
- Andra skogsbruksmetoder än trakthyggesbruk viktiga för att förbättra/ bibehålla kvalitet i områden som utgör livsmiljötyp.
- Hur tolkas ”avsevärd försämring”?

5. Säkerställa icke-försämring inklusive frågor om formella skydd och frivilliga avsättningar (två grupper diskuterade denna fråga parallellt)

- Viktigt att behålla nationell rådighet och hitta rätt nivå på implementeringen står inte i konflikt med höga mål men underlättar den rättsliga implementeringen.
- Dialoger kring övriga regeringsuppdrag, framför allt naturtypvisa vägledningarna önskas. Särskilda utmaningar med definitionen av västlig taiga som kopplar till båda uppdragen. Nationella vägledningarna är framtagna för svenska förhållanden men avviker från EU:s definitioner.
- Viktigt att skydda de oskyddade skogar som håller höga naturvärden men också vara ödmjuk inför att behovet av att kunna bedriva skogsbruk.
- Utgångspunkt med en gemensam kunskapsbas som stöd för beslut framåt i processen.
- Stora delar av N2000 har okänt tillstånd på pappret – i praktiken är tillståndet relativt känt.
- Samla kunskap om NO och NS i frivilligt rapporteringssystem och försök att få ihop olika klassificeringssystem till ett gemensamt.
- Bedömning av tillståndet via flygfoton har både för- och nackdelar.
- Kartläggning av drivkrafter – varför sker försämring, hur motverka?

Diskussion om tillämpning av 4.13, det vill säga att följa icke-försämringskravet på biogeografisk nivå. Påpekande om problem med den metod som används av rikstaxen för att mäta skogliga natura-

naturtyper på biogeografisk nivå. Artikel 12 – Restaurering av skogsekosystem

Skogsstyrelsen gick igenom nuläge för de olika indikatorerna och förslag på eventuella åtgärder. Därefter följde gruppsamtal om några av de olika indikatorerna i artikel 12.

Summering av gruppsamtal:

1. Död ved, liggande och stående

- Utmaningar att mäta kvalitet för hård död ved (senvuxet, brandskadat etc.); stormskador uppfyller t.ex. inte alla dessa krav.
- Behovet av kontinuitet i arbetet med att skapa död ved – oavsett skötselmetod kvarstår den utmaningen.
- bra indikator för den biologiska mångfalden,
- Bra indikator för den biologiska mångfalden – bra att jobba med då vi redan kommit långt.
- Kombinera hyggesbränning med skapande av död ved.
- Utmaningar med fågellivet och rennäring med bränningar.
- Även utmanande med lavmarker, renbete och NRF.

2. Trädslagsblandning

- Behov att skapa nya värdekedjor med förädling av löv bl.a. sågindustrier, förädling, plantskolor etc.; björk kan dock komma upp naturligt ändå.
- Utmaningar med ståndortsanpassning och fördelningen mellan arterna som kanske inte syns i uppföljningen från riksskogstaxeringen.
- Behov att sköta skogen för att öka trädslagblandningen, många skogar blir grandominerade i sena successioner.
- Användningen av laserdata en bra möjlighet för att följa trenden.
- Vad är målet – att öka den nationella trädslagsblandningen eller att skapa blandbestånd? Viktigt att mäta för att följa upp parametern.
- Skynda långsamt då det tar tid att skapa nya sammansättningar och det är osäkert hur klimatet ser ut framöver. Men också: Omställning är viktig just på grund av klimatförändringar. Känslighet mot storm och insektsangrepp kan mötas med bland annat trädslagsblandning. Granskog på fel mark i södra Sverige är negativt både för produktionen och miljön.
- Viktigt att hela tiden ha med sig att förhållandena är mycket olika i södra respektive norra Sverige.
- Utmaning med viltbete och flera av våra inhemska lövträd.
- Certifieringen är viktig i detta arbete.
- Ökad mängd lövträd är inte alltid ett säkert kort för att mäta biologisk mångfald.

3. Olikåldrig skog

- Att generellt använda flera olika skötselmetoder gynnar olikåldrighet.
- Hyggesfria metoder kommer att öka men mer morötter behövs för att öka takten.
- Osäkerheter finns i form av för lite forskning om hyggesfritt samt att granifieringen riskerar öka.
- Riksskogstaxeringen måste anpassa mätningarna så att alla metoder inom hyggesfritt fångas.
- Nya ersättningsformer behövs som kombinerar brukande och biologisk mångfald i samma område.
- Förstärkt hänsyn vid avverkning och skötselåtgärder i NS-skogar bör ingå som underlag vid mätning av andelen skiktad skog

4. Vanliga skogsfåglar

- Kan vi få alla arter att öka? Ökar den ena minskar kanske en annan.
- Viktiga parametrar för fåglar är skiktning, trädslagsblandning och olikåldrighet.
- Användning av paraplyarter, modellering av mindre hackspett.
- Domherren sticker ut och drar med sig index, visar på vikten av att gruppera och jobba med rätt inhemska arter.
- Utmaningar med att mycket data och arbete vilar på ideella krafter.
- Problematiskt att jobba med så många arter framför att jobba med biotoper som gjordes tidigare med nyckelbiotoper.

5. Övriga frågor

- Viljan att få göra skötselinsatser inom skyddad skog.
- Arbetet med konnektivitet och kvalitet är en utmaning för att få reella effekter.
- Utmaningar med trädslagsblandning i norr där få inhemska trädslag är beståndsbildande.
- Oklara regelverk kan leda till ovilja att bidra till olika delar av rädsla att förlora rådighet över sin mark/ skog och därmed bli kontraproduktiva.
- Viktigt med resurser och ersättningar till markägare. Behovet att få fram privat investering stor och statliga standarder kan vara avgörande.
- Analysera hela det samhällsekonomiska perspektivet, virkesbortfall leder till olika förädlingsbortfall med substituerings effekter.
- Våga ifrågasätta inkomna underlag och var kritiska till redovisade siffror.
- Kritik mot Skogsstyrelsens användning av ”kontinuitetsskogsbruk” och ”naturnära skogsbruk”.

- Utmaningar med trender som inte är statistiskt säkerställda (naturlig variation). Ett fokuserat geografiskt arbete kan ge bättre ekologisk effekt men generella data kommer inte visa det.

Avslut

Avslutande frågestund samt Mentifråga om vad som varit det viktigaste som vi samtalat om idag. Se bilaga.

Skogsstyrelsen tackade för stort engagemang och informerade om det fortsatta arbetet.

Bilagor

Mentimetersammanställning och presentation